

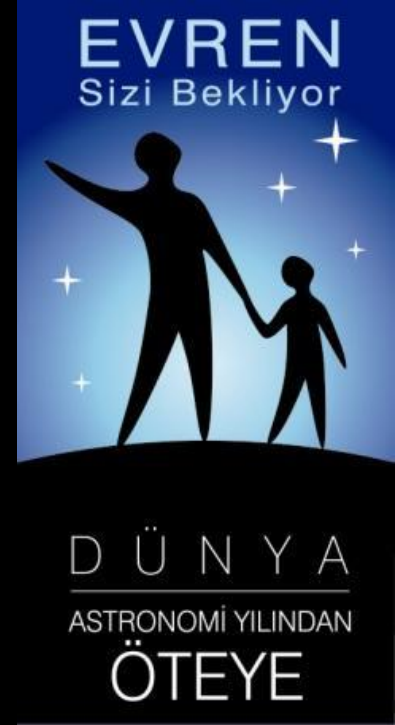
Yıldız Kaydı, Bir Dilek Tut!

Serdar Evren

Ege Üniversitesi
Astronomi ve Uzay
Bilimleri Bölümü

serdar.evren@ege.edu.tr

EGESEM - Atatürk Kültür Merkezi
12 Ekim 2011

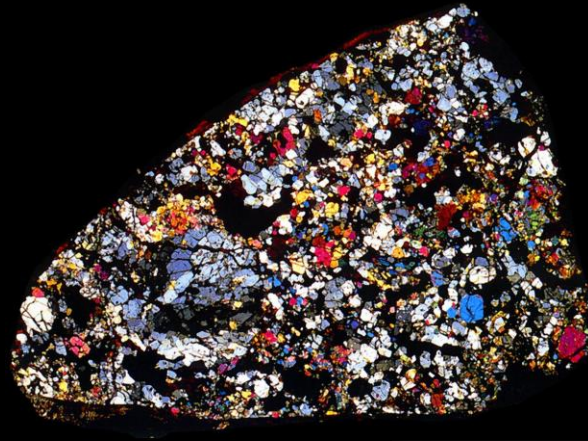
GÖKTAŞLARI

- Kayan yıldız olarak da adlandırılan göktaşları, kuyruklu yıldızların kuyruklarından kalan toz ve taş parçacıkları ile asteroid parçacıklarıdır.
- Yer'e doğru düşen bu parçacıklar yüksek hızlarla atmosfere girerler.
- Hava ile sürtünme sonucunda yanarak kısa süreli parlarlar.
- Hızlı hareketlerinden dolayı gökyüzünde kayarak giderler.

9 Ekim 1992, Peekskill Göktaşı

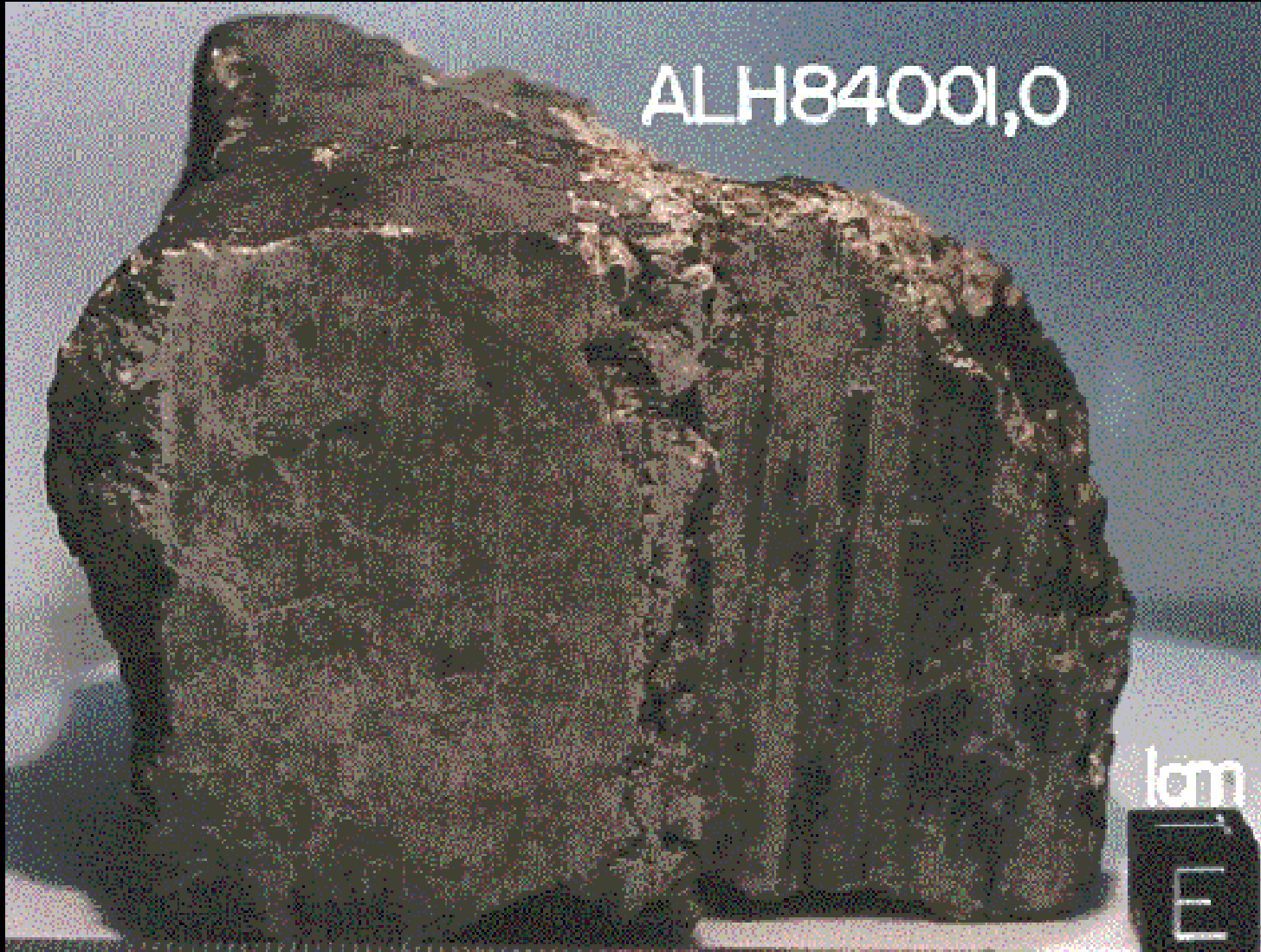

12.4 kg

Peekskill, New York

Mars'tan geldiği sanılan bir göktaşı

17 Ağustos 1996

Dünyanın en büyük göktaşı, Namibia
66 ton

Barringer Krateri, Arizona

Bir göktaşı Yer'e çarparsa ne olur?

49 000 yıl önce çarpmış bir göktaşının yarattığı çarpma krateri (1920'de anlaşıldı), 1200 m çapında ve 150 m derinliğinde

Yeryüzünde bugün 100'ün üzerinde çarpma krateri olduğu bilinir

EGE ÜNİVERSİTESİ GÖZLEMEVİ-1965

Ege Üniversitesi Gözlemevi-Kayakent Göktaşı
85 kg

Ege Üniversitesi Gözlemevi - Bursa Göktaş
25 kg

1.	AUL (Name)
2.	DEŞTÜĞÜ YERİ (The place of fall or discovery)
3.	DÜŞME TARİHİ (The date of fall or discovery)
4.	PARÇA SAYI (Number of individual spe)
5.	SINIF ve TİPİ (Class and T)
6.	TOPLAM AĞIRLIĞI (Total Weig)
7.	DÜŞME VAKASI (Circumstanc fall or disc)
8.	NANALİZ (Analysis)

Göktaşı Yağmuru

- Uzayda grup olarak bulunan, toz veya daha büyük boyutlu katı parçacıkların neden olduğu parlak ışık yağmurudur.
- Çoğu zaman bu göktaşı yağmurlarının yörüngeleri, kuyruklu yıldızların toz kuyruklarıyla adlandırılır.
- Yer, bu yağmur içinden geçerken, parçacıklar hızla arka arakaya veya aynı anda atmosfere girer.
- Parçacıkların yolları birbirine paraleldir. Ama, perspektif etkisinden dolayı gökyüzünde tek bir uzak noktadan (radiant point) geliyorlarmış gibi görünürler.

Perseid'ler

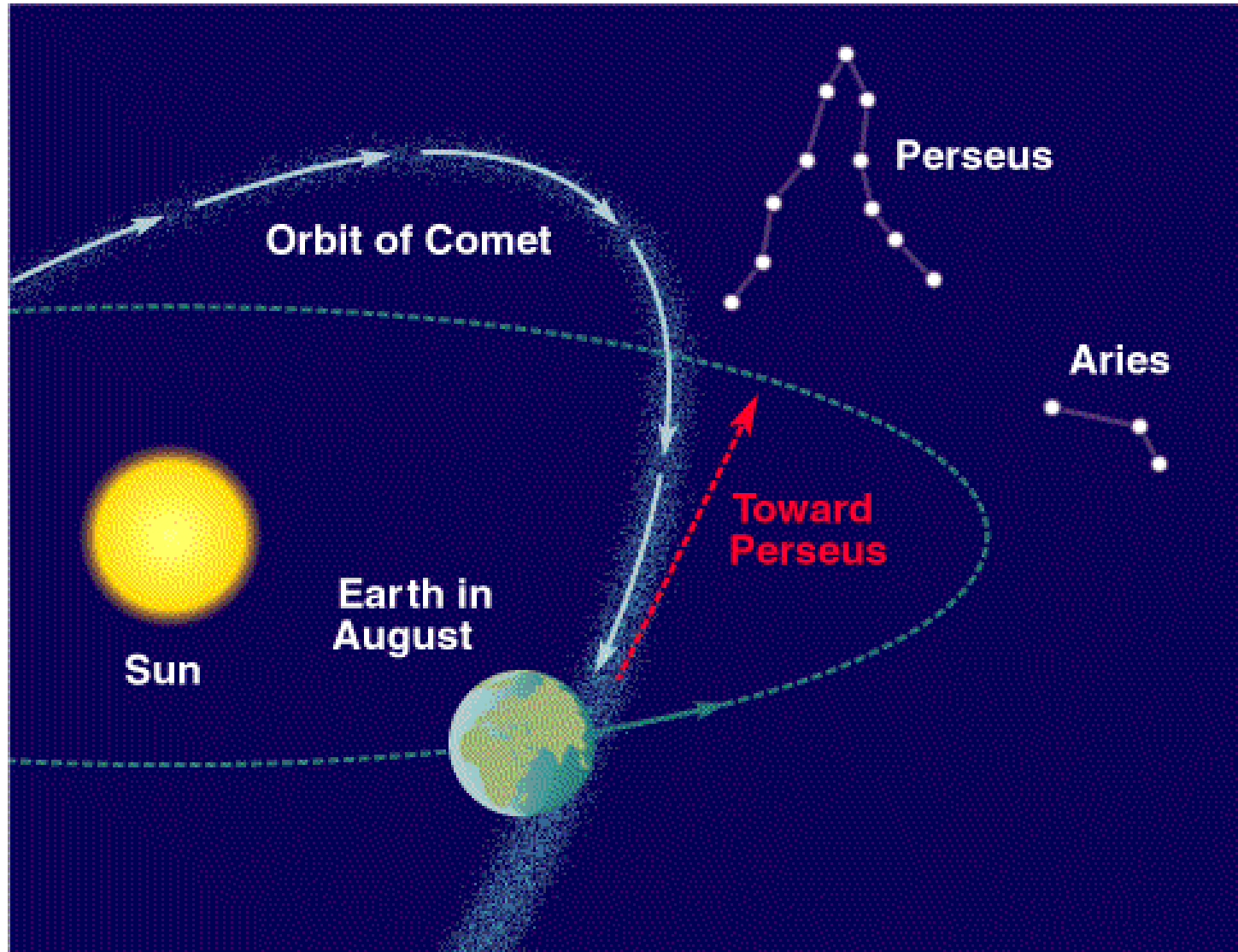

<http://www.comet-track.com/meteor/perseids04/perseids04.html#start>

Perseids

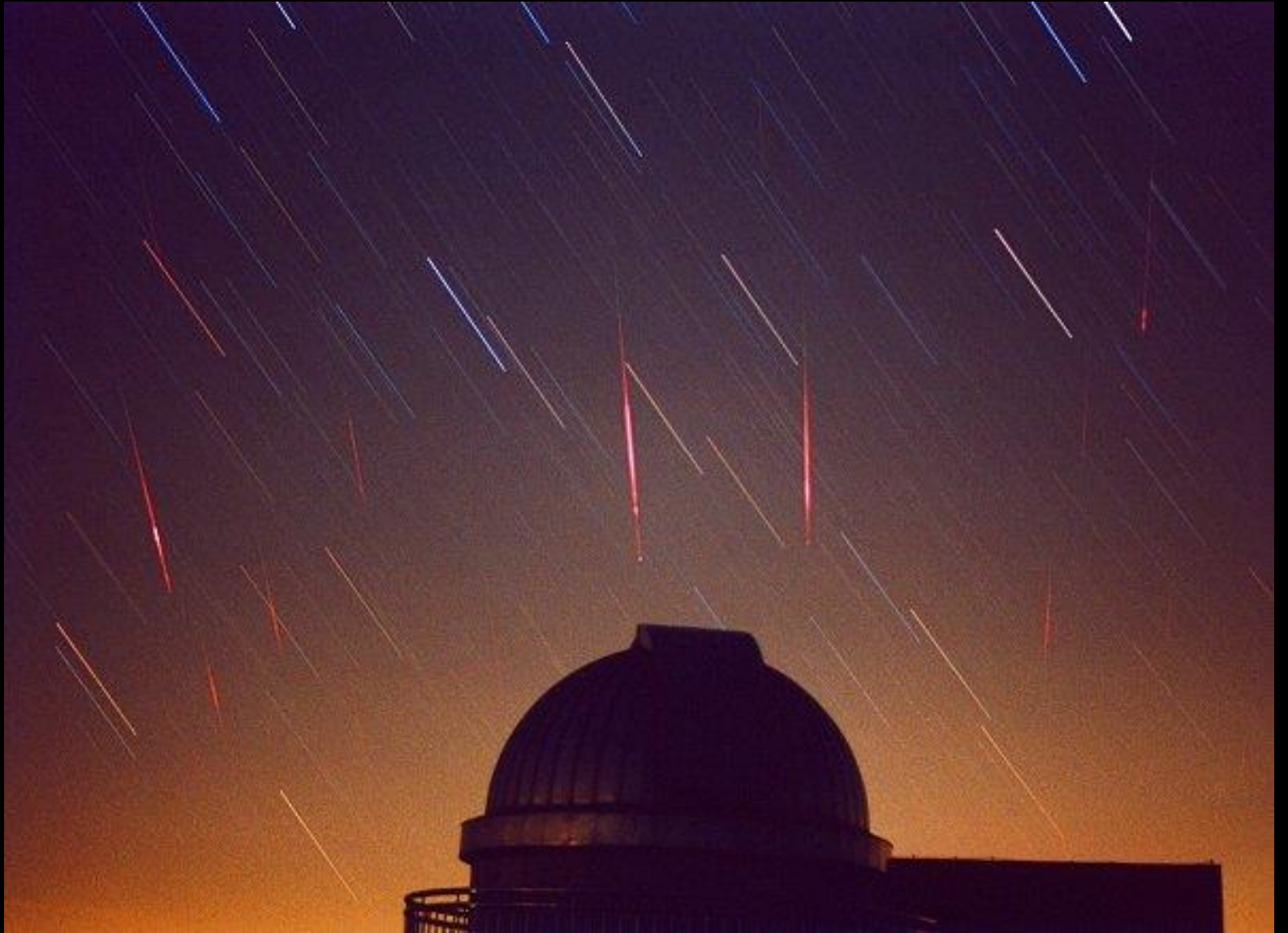
A

Göktaşı Yağmuru	Gözlem için en iyi gece	Sayı (göktaşı/saat)	Takımyıldız
Quadrantids	Ocak 3/4	40	Bootes
Lyrids	Nisan 22/23	15	Lyra
Eta Aquarids	Mayıs 4/5	20	Aquarius
Delta Aquarids	Temmuz 30/31	20	Aquarius
Persids	Ağustos 12/13	50	Perseus
Orionids	Ekim 21/22	20	Orion
Taurids	Kasım 4/5	15	Taurus
Leonids	Kasım 16/17	15	Leo
Geminids	Aralık 13/14	50	Gemini
Ursids	Aralık 22/23	15	Ursa Major

Leonid'ler 2001

Yörüngeden Leonid'ler-1997

48 dakikada
29 göktaşı
atmosfere girdi

1999 Leonid ateş topu

İridyum Ani Parlaması (Flare) (13 Ağustos 1999)

Haberleşme
Uydusu

Göktaşı Değil!

1833 Leonid'ler

ASTEROİDLER

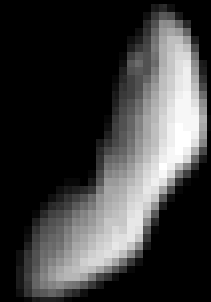
- Asteroidler: Küçük, düşük yüzey çekimine sahip, uzayda zor görünen gök cisimleridirler.
- Kaya yüzeyleri ışığı iyi yansıtmaz.
- NASA'nın "Yer'e Yakın Asteroid Buluşması" (Near Earth Asteroid Rendezvous - NEAR) uzay aracı Şubat 2001'de asteroid EROS üzerine indi.

Asteroid 433 EROS

NEAR — 433 Eros

NEAR, Şubat 2000

Feb 4 2000 06:48:05

EROS'un yüzeyi

EROS'un dönüşü

December 4 2000 02:09:20

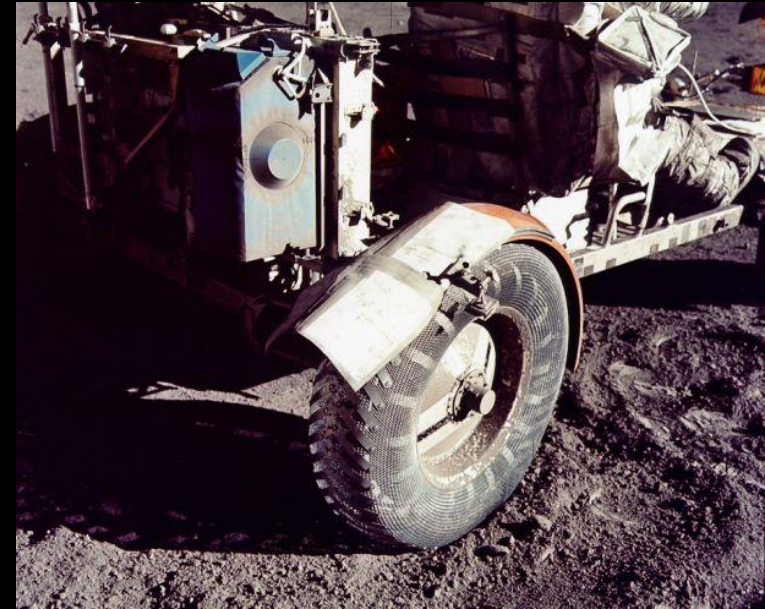
23° 389°

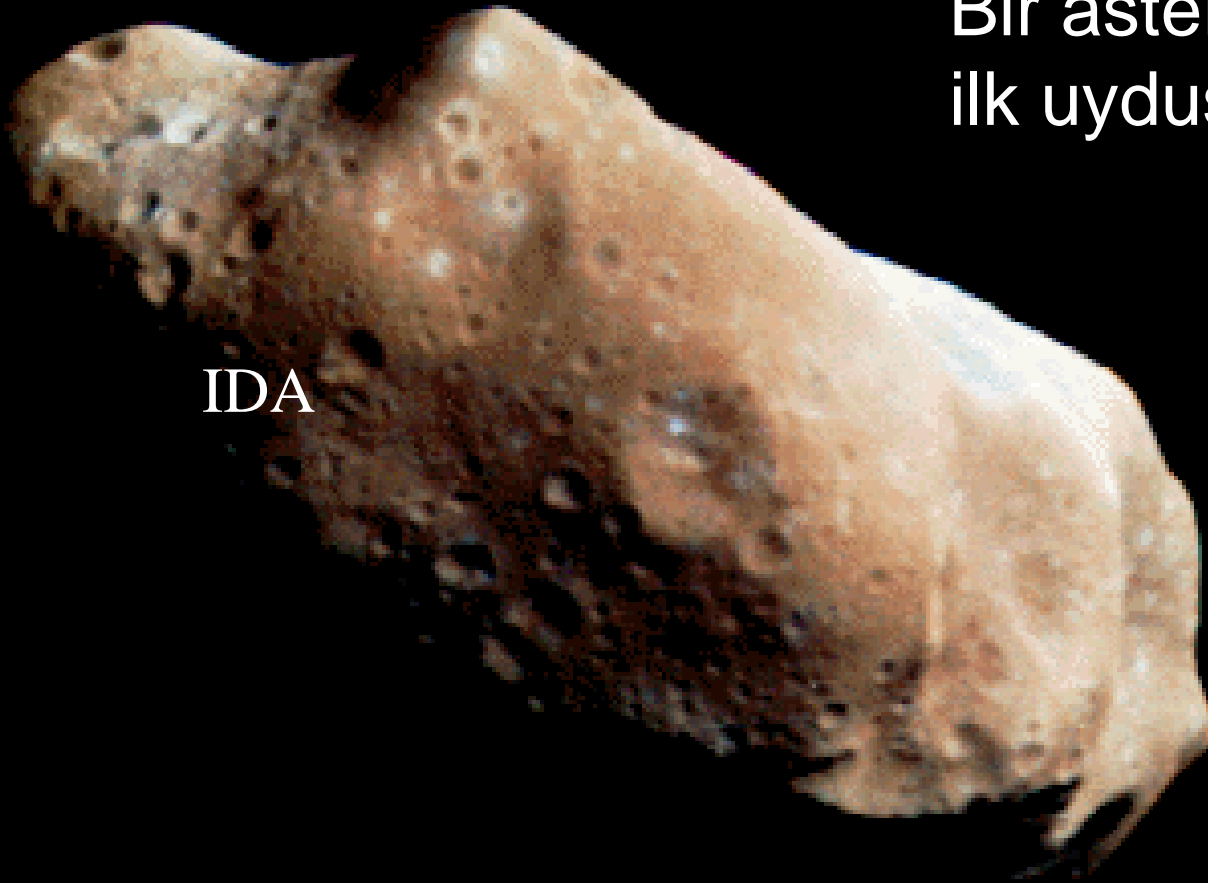
Eros Toprađı

Güneş rüzgarından dolayı
toprağın kimyasal yapısı
deđiřir

Ay Toprađı

Bir asteroidin bulunan
ilk uydusu: **Dactyl**

IDA

IDA ve Dactyl

Yer için potansiyel tehlike!

Asteroid TOUTATIS

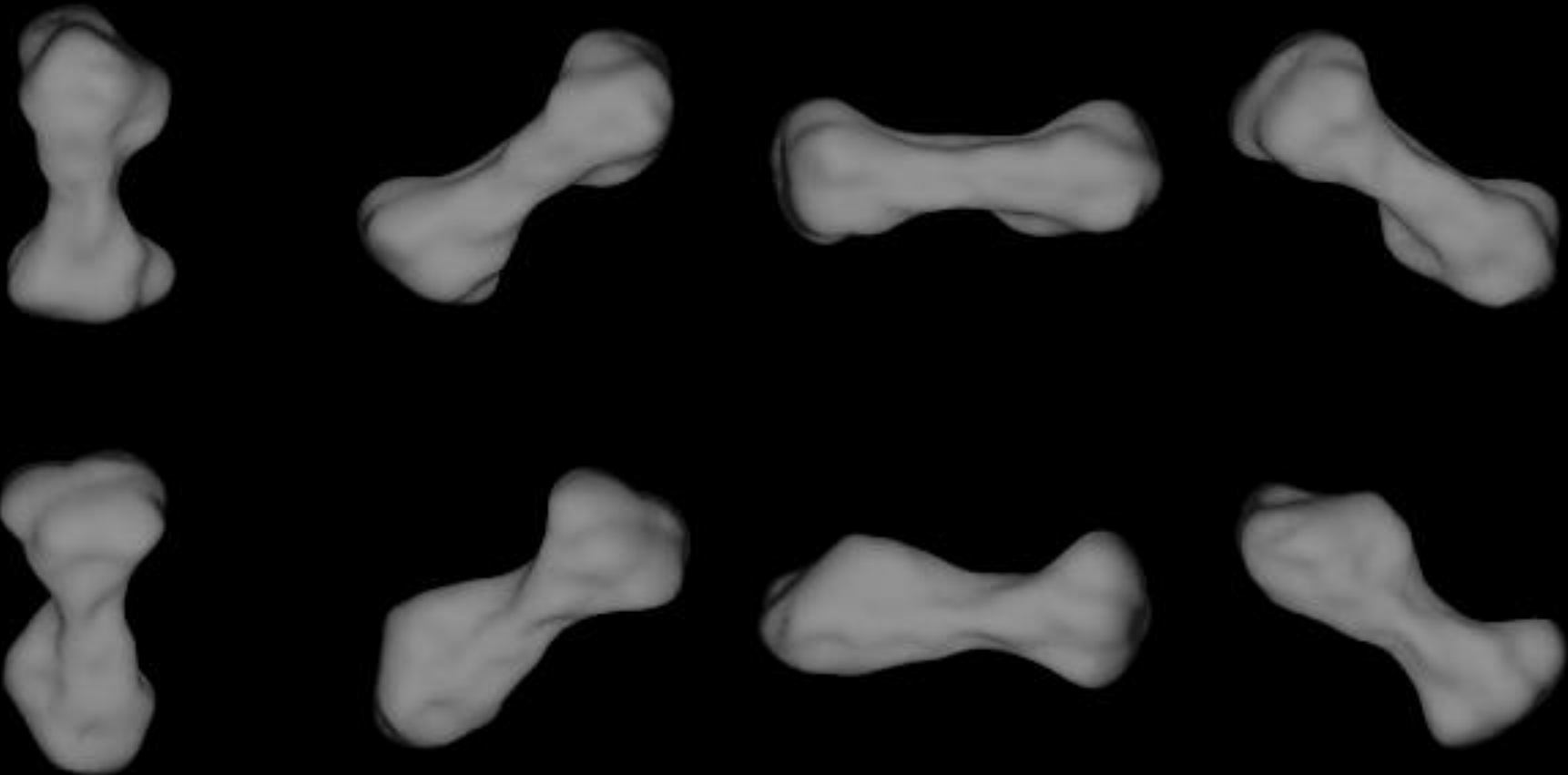
29 Eylül 2004'de Yer'e 1.6 milyon km uzaktan geçti
Gökyüzünde sönük bir yıldız gibi göründü.

Toutatis üzerinde olsaydık; Yer, gökyüzünde
dolunay büyüklüğünde görünürdü.

Asteroid Kleopatra

Dev Metalik Kemik!

Asteroid Gaspra'nın En İyi Yüzü

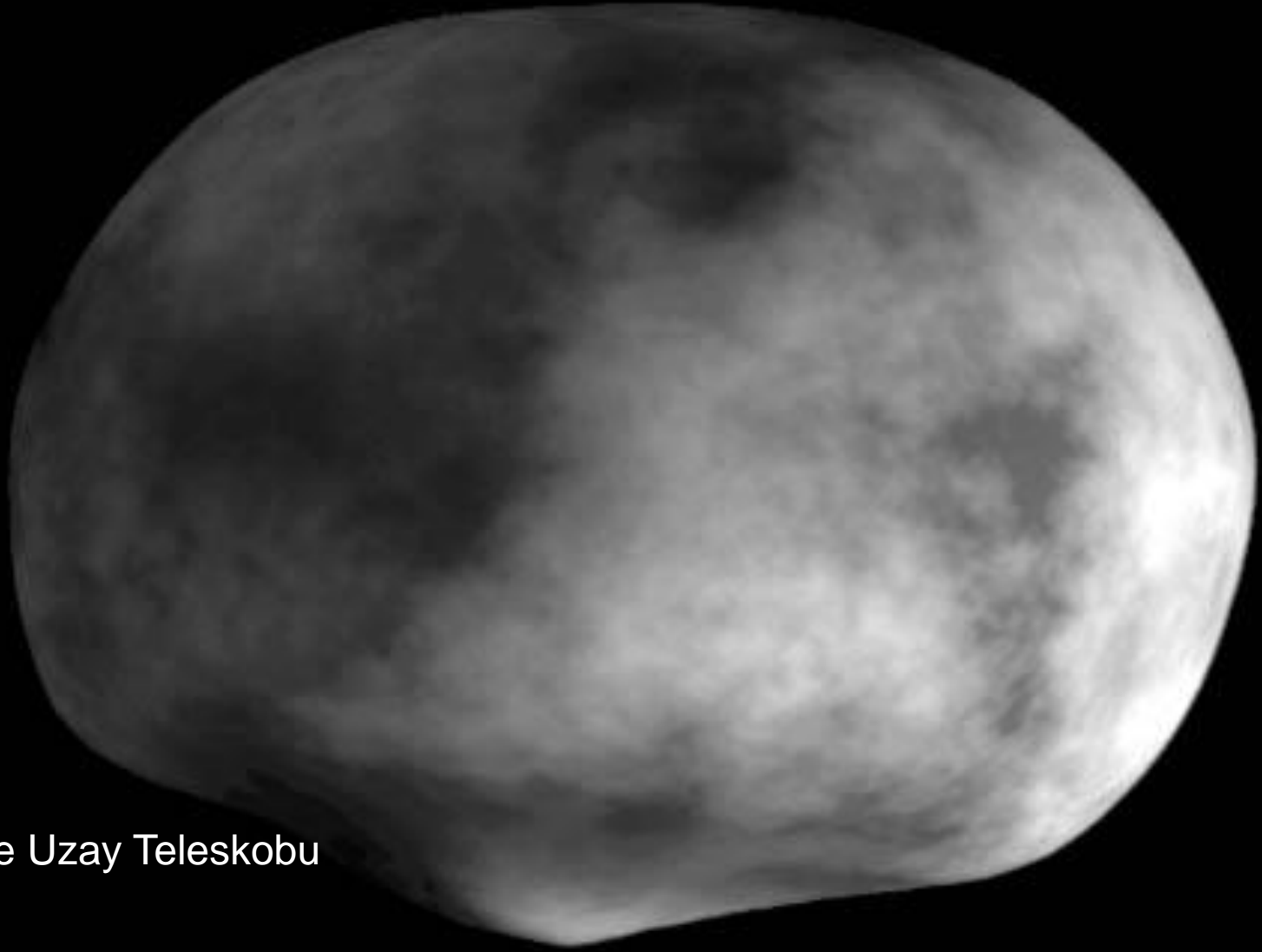
Galileo Orbiter
Ekim 1991

Çift Asteroid: Antiope

26 Ekim 2000

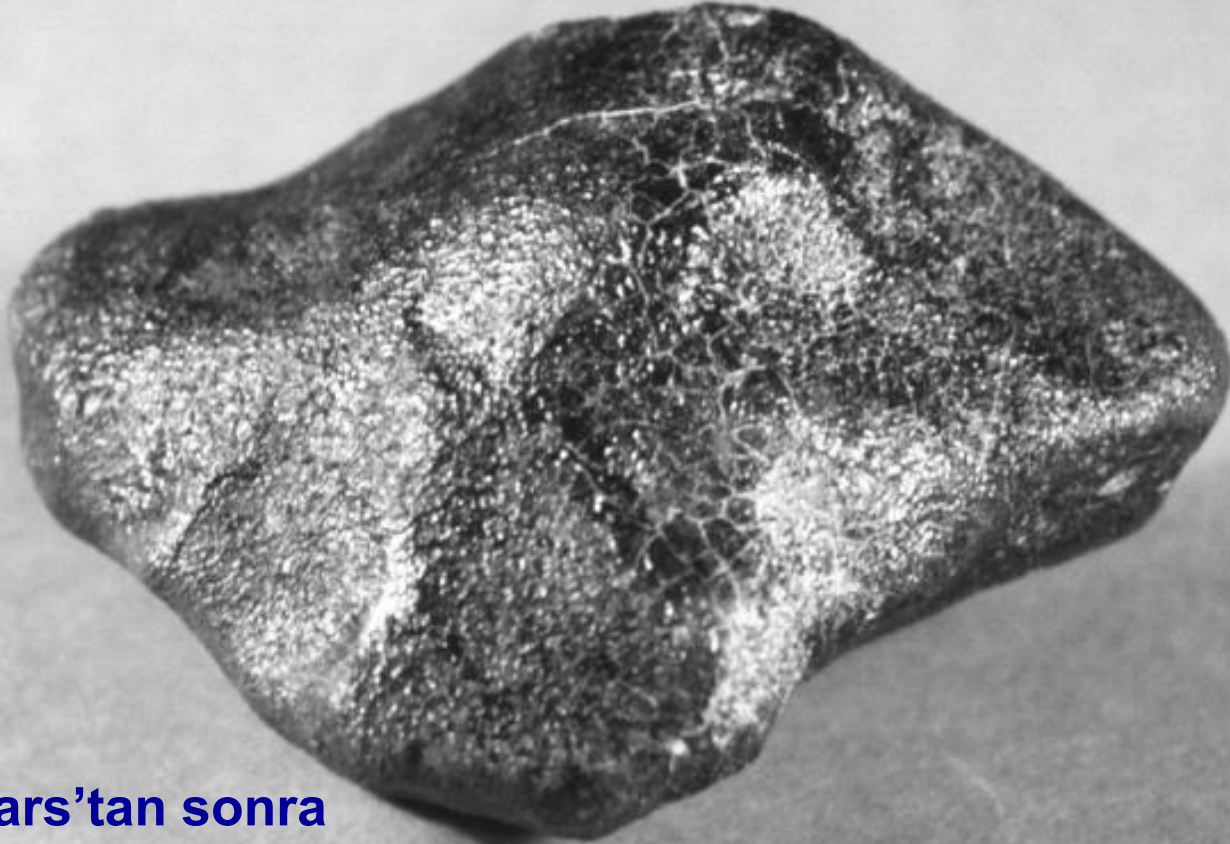
Asteroid VESTA

Hubble Uzay Teleskobu

Vesta'nın yeryüzüne düşen bir parçası

Ay ve Mars'tan sonra
üzerinden bir parçanın
kopup geldiğini bildiğimiz
üçüncü cisim

5 cm
2 in.

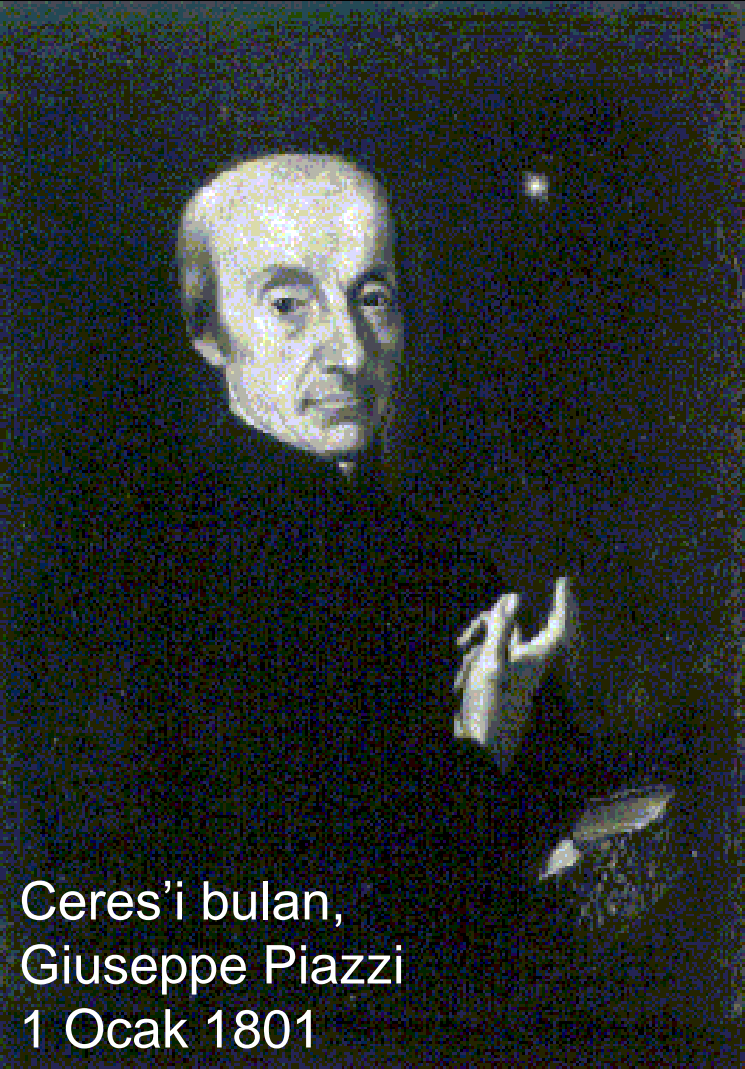
Meteroite · Fragment of Vesta

Lab Photograph · Russel Kempton, New England Meteoritical Services

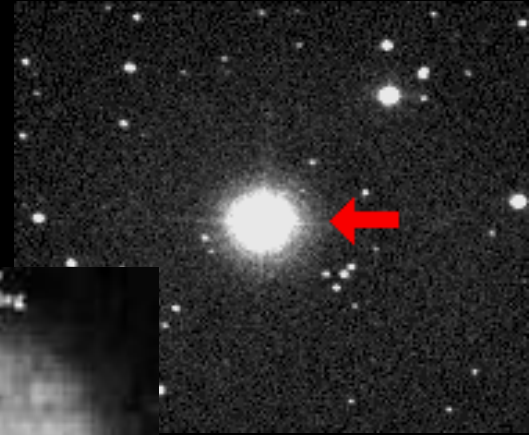
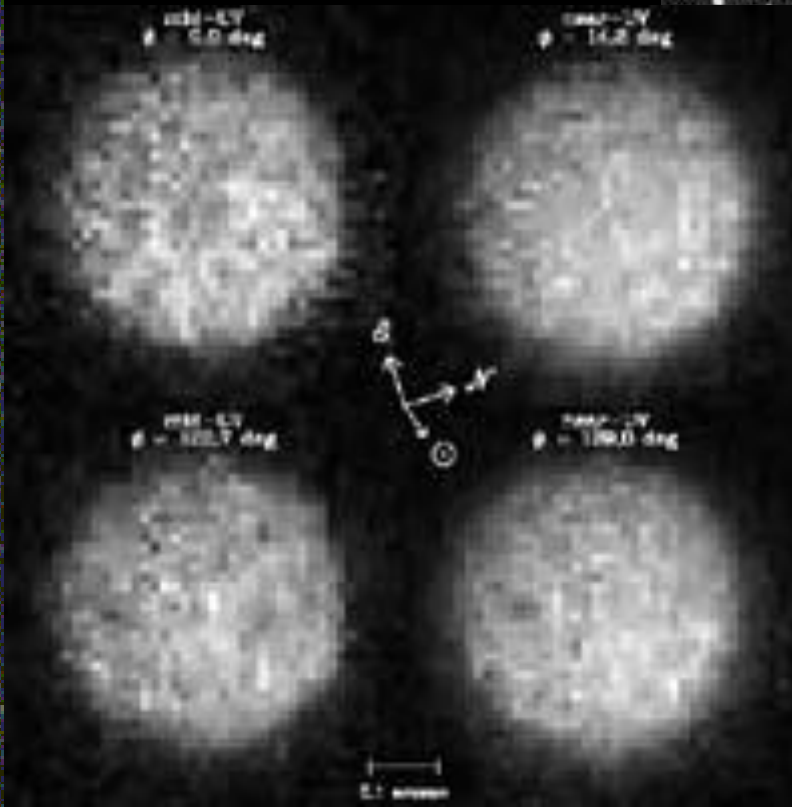
PRC95-20B · ST Scl OPO · April 19, 1995 · B. Zellner (GA Southern Univ.), NASA

CERES: İlk Bulunan Asteroid

Artık küçük gezegen

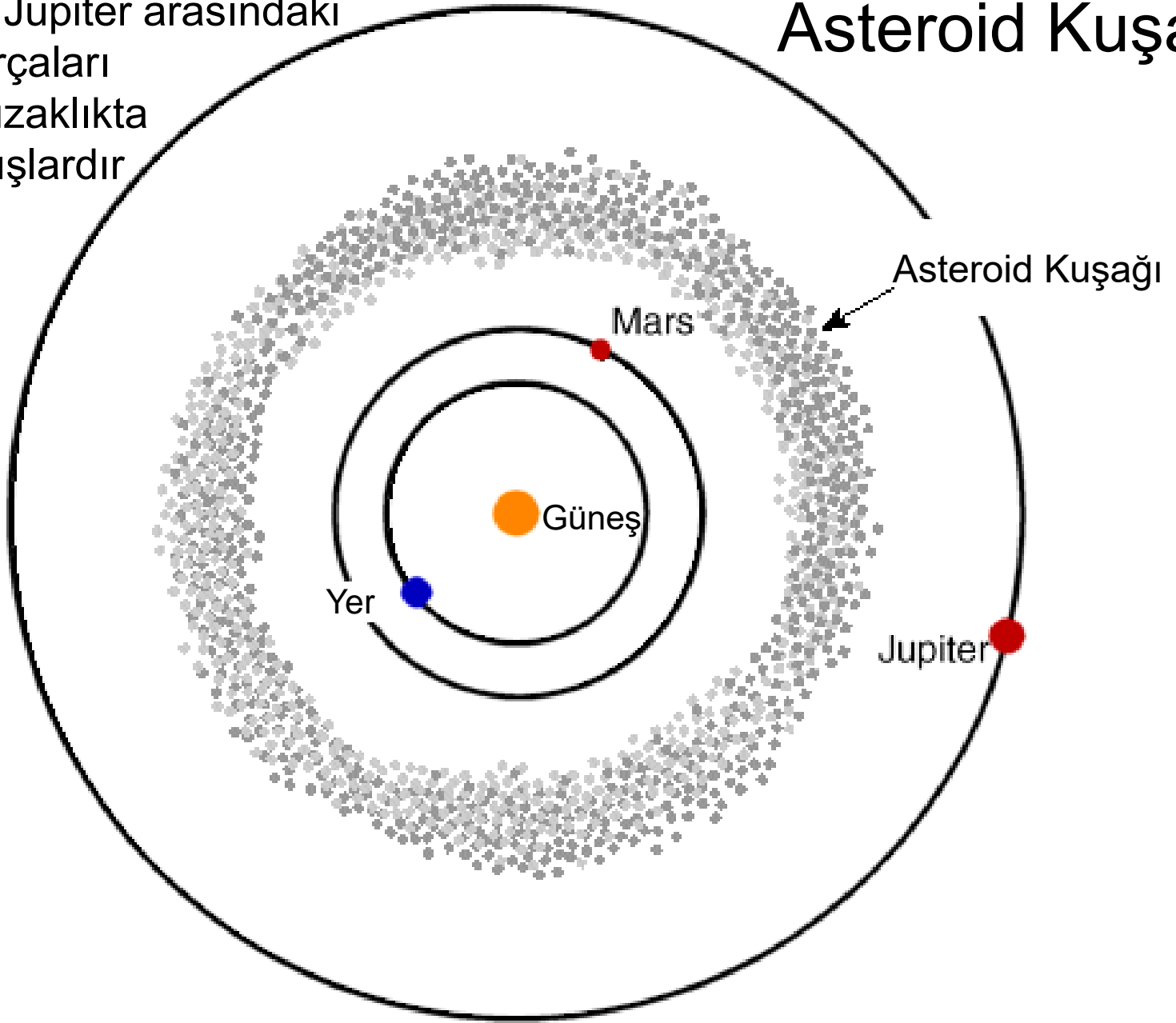
Çapı: 1020 km

Hubble Uzay
Teleskobu, 2001

Mars ile Jüpiter arasındaki
kaya parçaları
2.7 AB uzaklıkta
toplanmışlardır

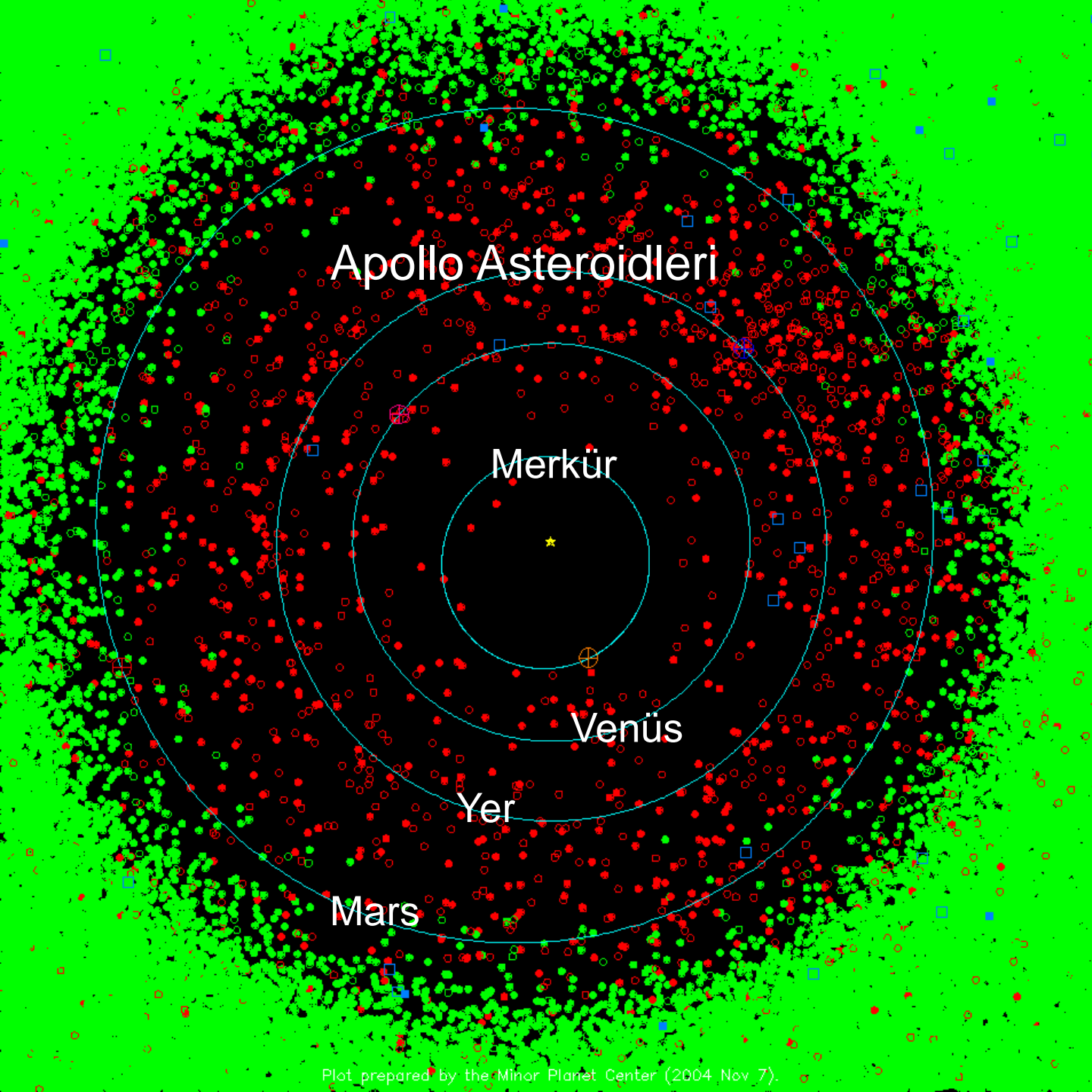
Asteroid Kuşağı

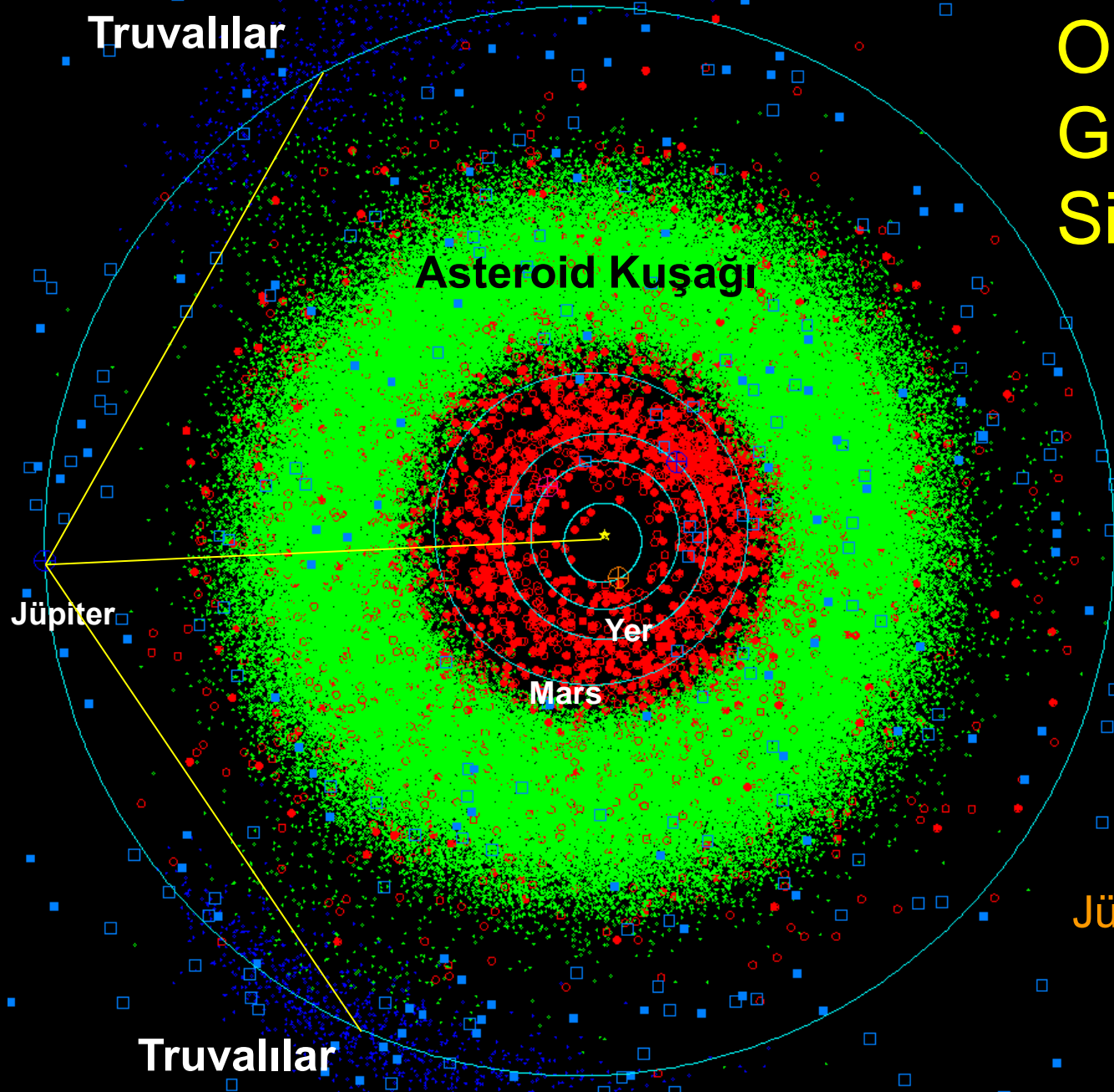

İç Güneş Sistemi

Merkür ile
Mars arası

Orta Güneş Sistemi

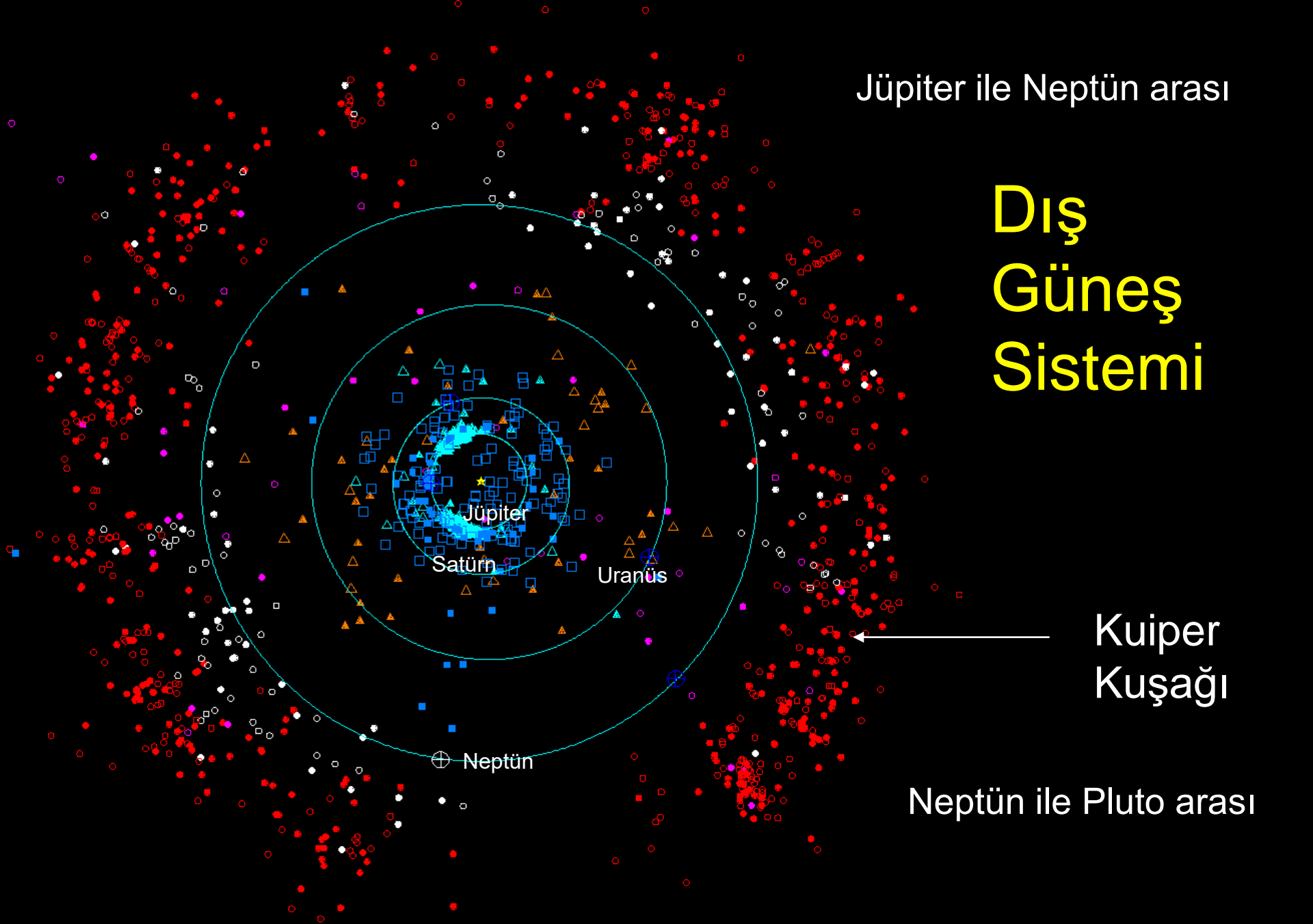
Jüpiter'e kadar

Jüpiter ile Neptün arası

Dış Güneş Sistemi

Kuiper
Kuşağı

Neptün ile Pluto arası

SEDNA: Güneş etrafında dolandığı bilinen en uzak ve en soğuk cisim

Uzaklık: 90 AB

Çap: 1800 km

Yörünge Dönemi: 10 500 yıl

Oort Bulutu'nun iç kenarında

2003 VB12 olarak bilinen cisim
2004'de Sedna olarak adlandırıldı

<http://www.nineplanets.org/sedna.html>

Kuiper Kuşaağı

- Daha çok Neptün ile Pluto arasında bulunurlar (yaklaşık 30-50 AB arası),
- Çapları 100 km civarındadır,
- Yaklaşık 70 000 tane oldukları sanılır,
- Gezenimsi buzlu yapılardır.

<http://www.nineplanets.org/kboc.html>

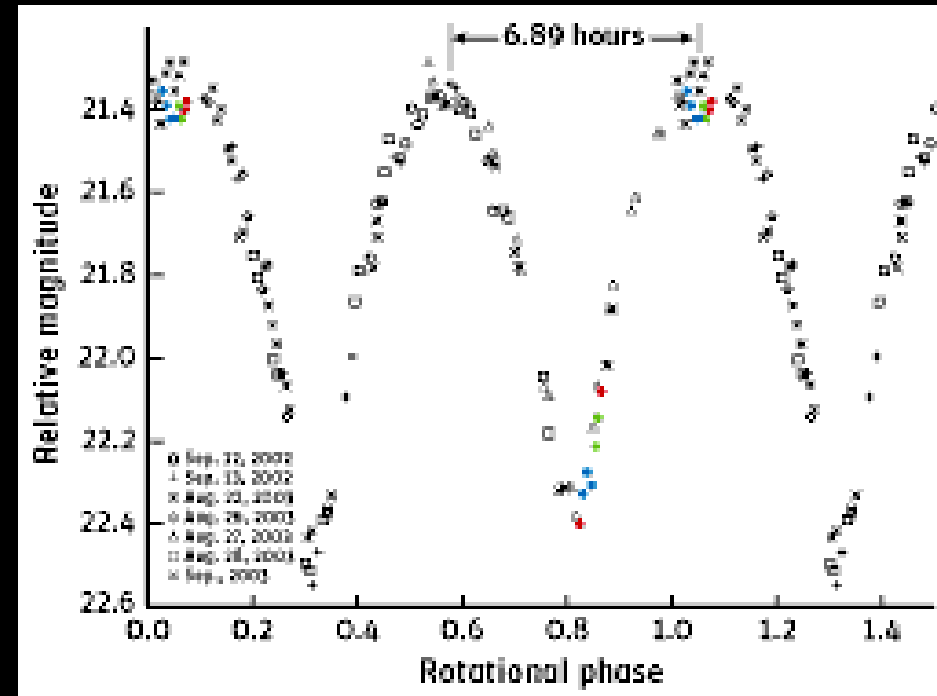
Pluto ötesinde yeni bir çift-küçük gezegen: 2001 QG298

23 Kasım 2004

Gözlem: 10-metre Keck I teleskobu

Kuiper Kuşağı'nda bulunan üçüncü çift-küçük gezegen.

Bunlardan biri, ana-asteroid kuşağında 216 Kleopatra ve diğeri bir Truva asteroidi 624 Hektor.

2003 UB₃₁₃ = ERIS

**10. Gezegen mi? Yaklaşık 97 AB
uzaklıkta, Pluto'dan daha büyük
(%27), (NASA-29 Temmuz 2005)**

Çapı = 2400-3000 km.

<http://antwrp.gsfc.nasa.gov/apod/ap050801.html>

İlk kayıt tarihi:

Samuel Oschin Teleskobu, 31 Ekim 2003, Palomar Gözlemevi, ABD

<http://www.jpl.nasa.gov/news/news.cfm?release=2005-126>

ERIS: Bilinen En Büyük Cüce Gezegen ve uydusu Dysnomia

10.06.2010 tarihinde Keck Teleskobu ile çekilmiştir.

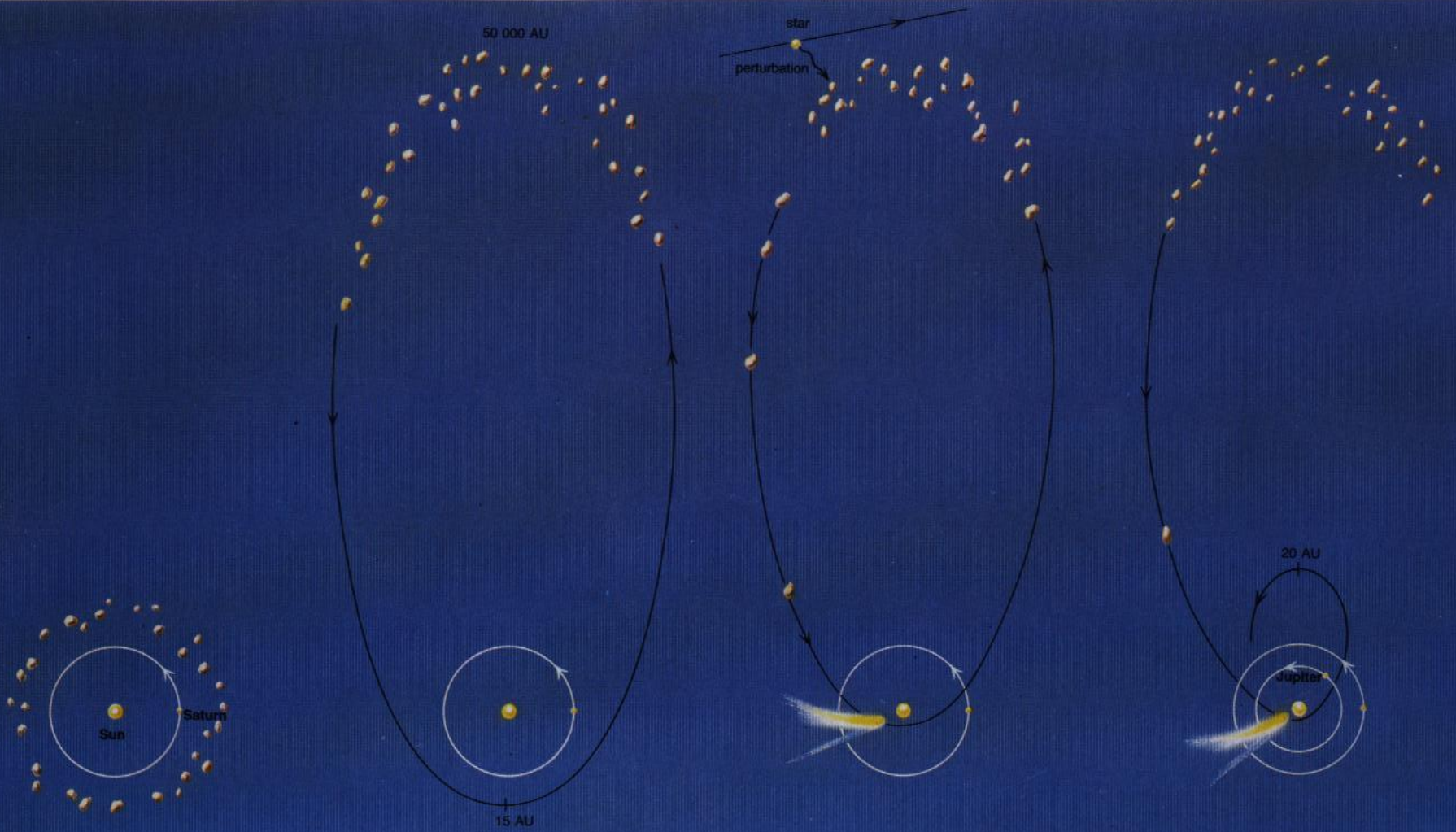
<http://antwrp.gsfc.nasa.gov/apod/ap060918.html>

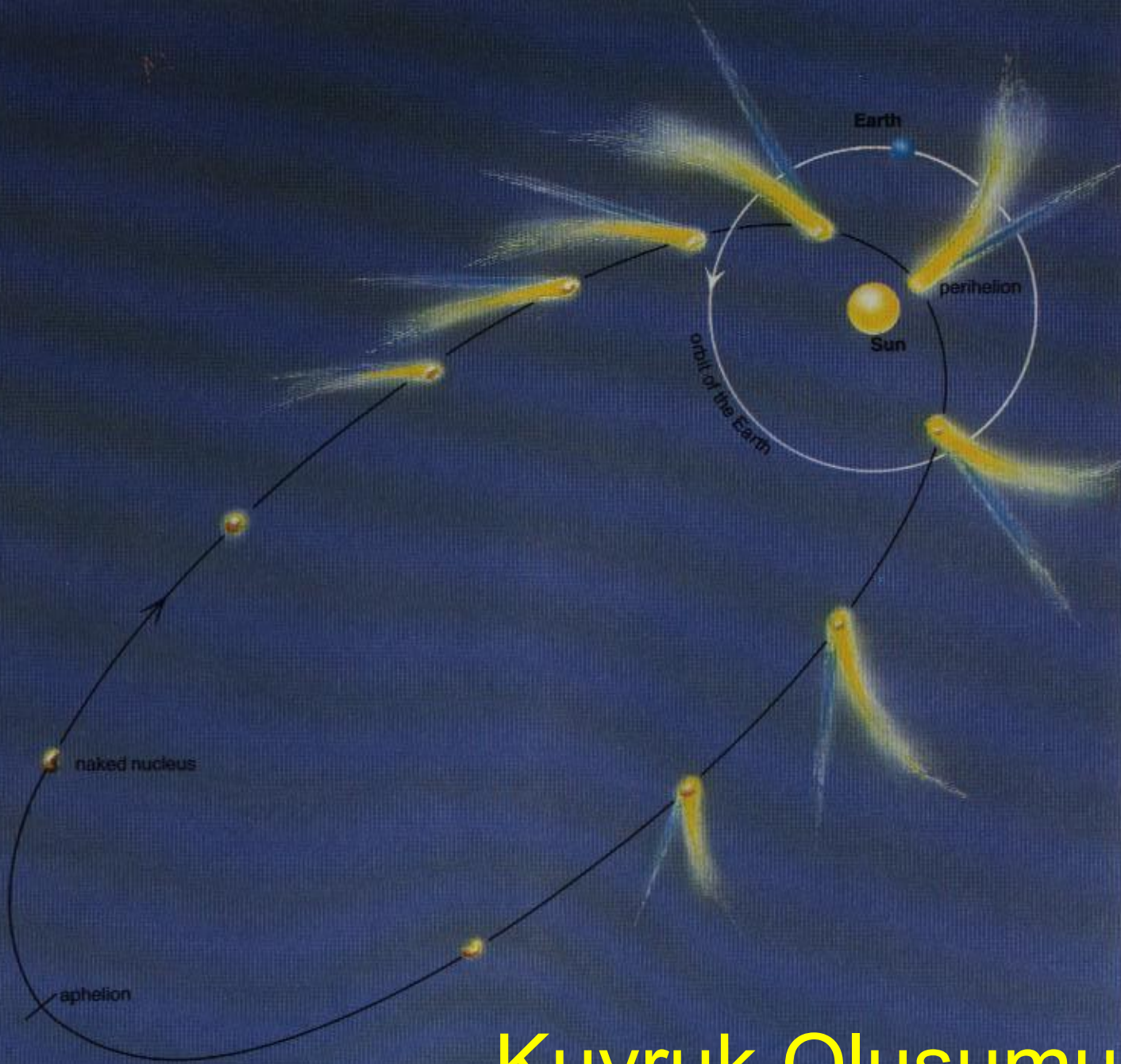
KUYRUKLUYILDIZLAR (Comets)

- Kuyrukluyıldızların kökeni?
  - Kuiper Kuşağı
  - Oort Bulutu
- Kirli Buz Yapılar
- Güneş rüzgarından dolayı arka veya önlerinde kuyruk bırakırlar.

Kuyruklu yıldızların Kökeni

Kuyruk Oluşumu

**Kuyruklu yıldız Machholz ve Pleiades,
9 Ocak 2005**

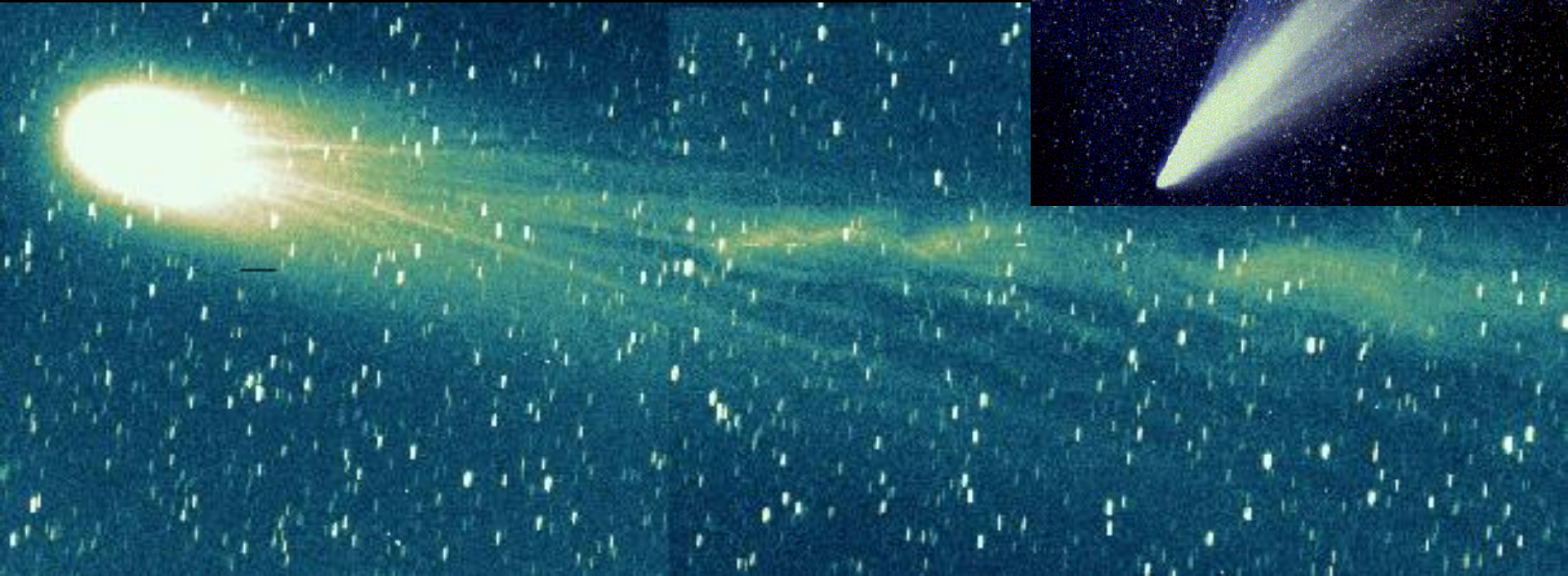

Hyakutake'nin iyon kuyruğu

İyon kuyruk güneşe yaklaştıkça belirginleşir.
Güneş ışığı katı çekirdekteki gaz ve sıvıların ayrışmasına ve iyonların güneş rüzgarı sayesinde Güneş'ten uzaklaşmasına neden olur.
İyon kuyruk mavi görünür.

14 Mart 1996

Kırmızı renk: Toz (çok küçük taş ve karbon) kuyruk, güneş ışığını yansıtır.

Mavi renk: İyon (su, karbon monoksit) kuyruk, elektronların yeniden birleşiminden dolayı salınan ışık ile oluşur.

Hyakutake

18 Nisan 1996

(c) 1996 Uie Winter

© Rick Scott and Jee Orman

Hyakutake

Hale-Bopp kuyruk geliřtiriyor

12 şubat 1997

Hale-Bopp

Bu yüzyıl içinde görünen
en parlak kuyruklu yıldız

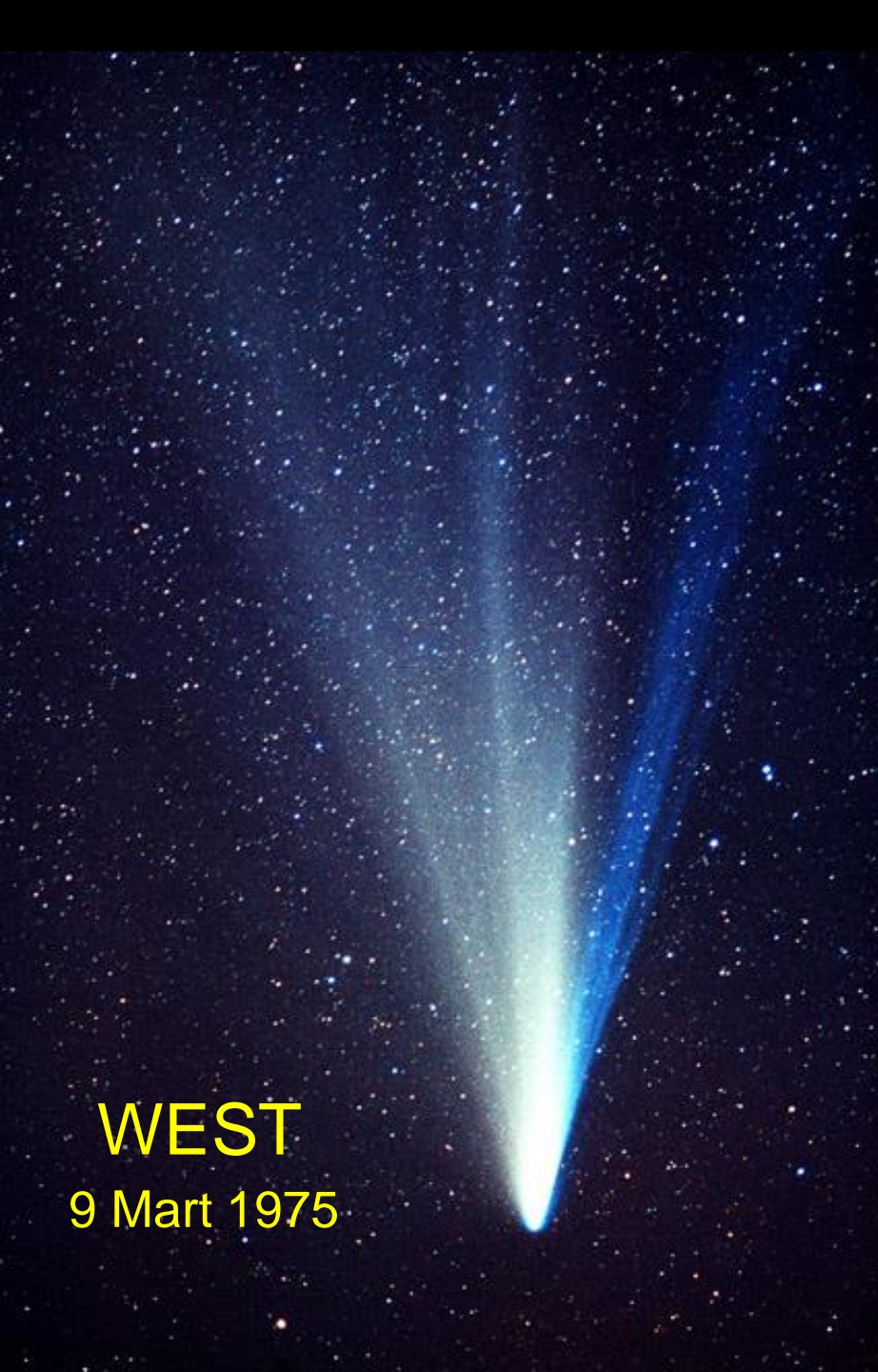
Halley Kuyruklu Yıldızı

Edmund Halley
1705

1531, 1607, ve 1682 gelen kuyruklu yıldızların aynı yörüngeye sahip olduklarını buldu ve 1758'de yeniden gözleneceğini söyledi. Ancak, gözleyemeden 1742'de öldü. En son 1986'da görüldü. Bir daha 2061'de görünecek.

WEST
9 Mart 1975

İKEYA-SEKİ
28 Ekim 1965

KOHOUTEK
11 Ocak 1974

Yeni kuyruklu yıldız SWAN,

Haziran 2006'da bulundu

Ekim 2006'da Güneş'e en yakından geçti

17P/ HOLMES, Ekim 2007'de 42 saat içinde 17 mag' dan 2.8 mag'a parladı.

<http://astronomi.ege.edu.tr>

Kapadokya'da
EJDERHA GÖKTAŞI YAĞMURU
GÖZLEM KAMPI

Binlerce Göktaşını Karşılamaya Hazır mısınız?

07 - 10 EKİM 2011
Bilgi, İletişim ve Başvuru İçin
www.goktasikampi.com

DÜZENLEYEN KURULUŞLAR

DESTEKLEYEN ÜNİVERSİTELER

DESTEKLEYEN BELEDİYE - KURUMLAR